

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola strojnická Olomouc, tř.17. listopadu 49

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu „Výuka moderně“
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205**

Šablona: III/2 Dějepis

Sada: 3

Číslo materiálu v sadě: 8

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Název: Češi a Slováci a první světová válka

Jméno autora: Mgr. Vladislava Heglasová

Předmět: Dějepis

Jazyk: Čeština

Klíčová slova: T.G. Masaryk, Maffie, Československá národní rada, čs. legie, Národní výbor, vznik samostatného Československa

Cílová skupina: žák 1. ročníku

Stupeň a typ vzdělání: střední odborné

Očekávaný výstup: Žák dokáže vysvětlit postoj Čechů a Slováků v rámci Rakouska-Uherska k 1. světové válce a popsat vnitřní a zahraniční odboj vedoucí k vyhlášení samostatnosti Československa 28. října 1918.

Metodický list/anotace

Výkladová prezentace seznámí žáka prostřednictvím základních faktů, obrazové dokumentace a úkolů s postavením Čechů a Slováků v Rakousku-Uhersku v době první světové války a s jejich domácím a zahraničním odbojem, který vedl k vyhlášení samostatného Československa roku 1918. Pomůže mu rovněž zhodnotit přínos osobnosti T.G. Masaryka.

Datum vytvoření: 6.4. 2013

**ČEŠI A SLOVÁCI
A
PRVNÍ SVĚTOVÁ
VÁLKA**

ČEŠI A SLOVÁCI A PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA

- **Češi a Slováci** na počátku války:
 - ✓ povoláni do války po boku R-U
 - ✓ sympatizovali však se státy Dohody
 - ✓ cítili příležitost k získání samostatnosti
 - ✓ útisk v čs. zemích (pronásledování nár. spolků a osobností polit. života, cenzura)
- **r. 1916** – umírá císař František Josef I. a nastupuje **císař Karel I.**

Císař František Josef I.

portrét od Julia von Blaase

Obrázek č. 1

Císař František Josef I.
(1848 – 1916)

vládl 68 let a je tak jedním z nejdéle vládnoucích panovníků ve světě, dožil se 86 let a je i zřejmě nejstarším vládnoucím Habsburkem.

ČEŠI A SLOVÁCI A PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA

- **Tomáš Garrigue Masaryk**

- ✓ profesor filosofie a sociologie na UK
- ✓ zabýval se českou otázkou
- ✓ založil vlastní stranu – „Realistickou“
- ✓ po vypuknutí války působil v zahraničí
 - úsilí o vznik samostatného Československa

Úkol: Víte, kolik cest podnikl T.G.M. již roku 1914 na západ?

Řešení:

T.G.M. podnikl dvě cesty na západ, kde se stýkal se zahraničními dohodovými přáteli; také navštívil Itálii a Švýcarsko.

(Byl na něj vydán zatykač rakouské vlády.)

Tomáš Garrigue Masaryk

Obrázek č. 2

Když USA vstoupily v dubnu 1917 do války, vydal se Masaryk v den svých 68 narozenin přes Sibiř a Japonsko do Spojených států, aby tam působil na prezidenta Wilsona. Po náročné cestě lazaretním vlakem zajišťoval místa budoucího pobytu legií a psal též svůj známý spis „Nová Evropa“. Z Vladivostoku poslal Wilsonovi memorandum o stavu Ruska, aby získal jeho zájem.

Dne **29.4.1918** Masaryk dorazil do USA a 5. května byl v Chicagu přijat nadšenými davy u Michiganského jezera a třístatisícovým průvodem na jeho počest. V Americe zorganizoval velkou přesvědčovací kampaň mezi americkými Čechy a Slováky na podporu samostatného státu. 18. října Wilson veřejně odvolal svoje dosavadní stanovisko, přispěl k rozpadu Rakouska-Uherska, a podpořil tak vznik Československa.

ČEŠI A SLOVÁCI A PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA

NÁRODNÍ ODBOJ:

- **domácí odboj** - spolu s přítelem Edvardem Benešem zřídili tajný spolek „**Maffie**“
- **zahraniční odboj** – v Paříži ustavena „**Československá národní rada**“ (T.G.M., E. Beneš a M.R. Štefánik)
CÍL: získat souhlas velmocí se zřízením samostatného státu po válce

Členové čs. „Maffie“ v roce 1918

Obrázek č. 3

Členové mafie po obdržení revolučních medailí na Hradě pražském.

Československá národní rada v Paříži

pamětní deska na domě č. 18 v Rue Bonaparte

Obrázek č. 4

Úkol:

Jak a kde vznikaly čs. legie?

ČEŠI A SLOVÁCI A PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA

- vznik **čs. LEGÍÍ**
- ✓ **zahraniční vojenské jednotky z Čechů a Slováků (přechodem do zajetí x centrálním mocnostem), nejvíce čs. legií:**
 - ✓ **v Rusku (60 – 70 tisíc legionářů)**
 - ✓ **v Itálii (20 tisíc legionářů)**
 - ✓ **červenec 1917 - bitva u Zborova**
- podpora **KRAJANSKÝCH SPOLKŮ**

Legionářský odznak z čepice uniformy

Obrázek č. 5

Příslušníci 7. roty v zákopech u Zborova

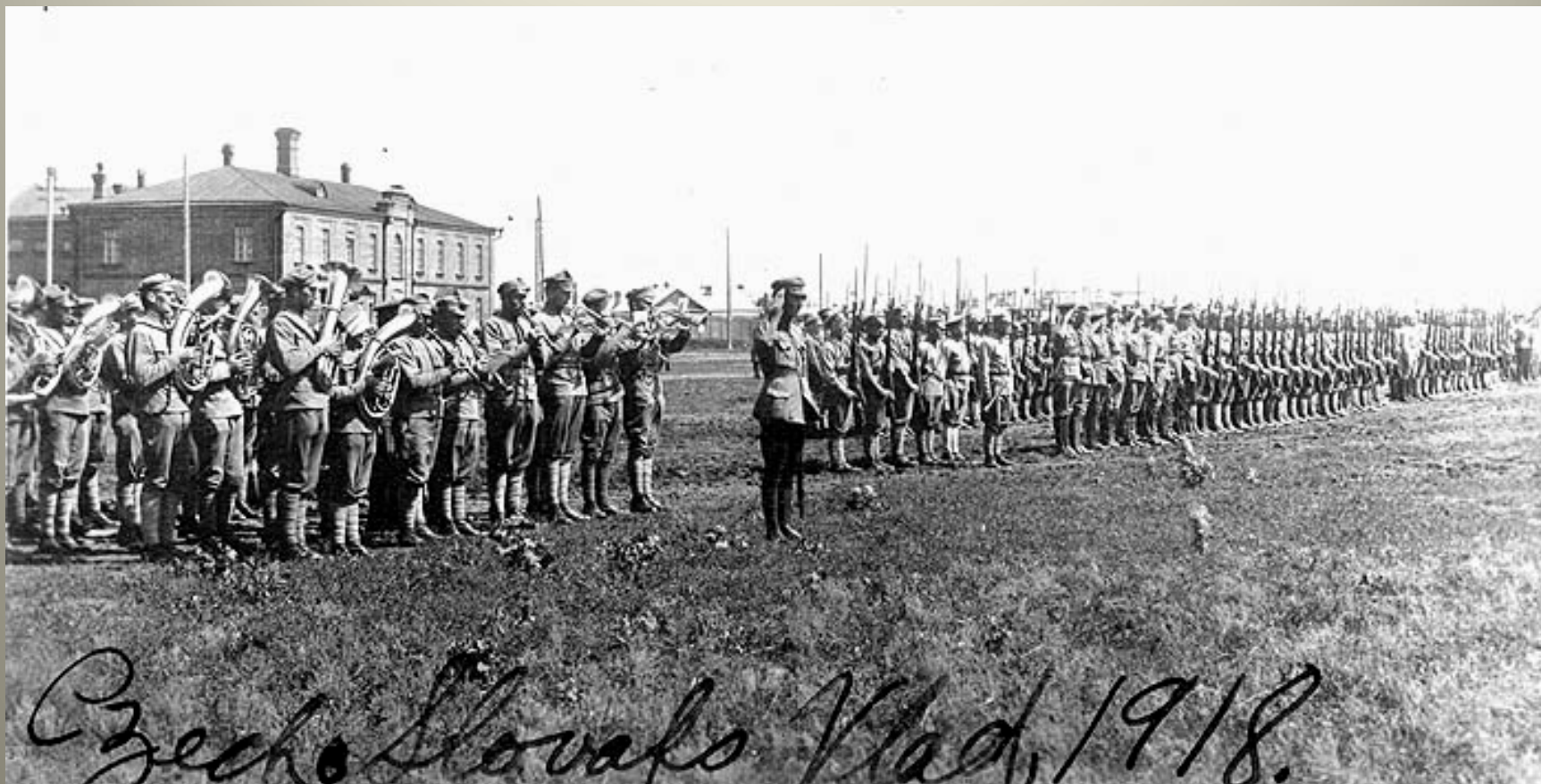
červenec 1917

Obrázek č. 6

Československé legie v Rusku roku 1918

Obrázek č. 7

ČEŠI A SLOVÁCI A PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA

- DOMÁCÍ ODBOJ
 - ✓ Manifest čes. spisovatelů (1917)
 - ✓ vlna stávek (1918)
 - ✓ rozklad rakouské armády (vzpoury vojáků v Kotoru, Trenčíně, Rumburku, Kragujevac)
 - ✓ „Přísaha představitelů kulturního života“ (A. Jirásek)
 - ✓ demonstrace 1. máje

Leták vyzívající ke generální stávce

14. října 1918

Obrázek č. 8

**Lide československý!
Dělníci!**

Hodina nejdůležitější
se přiblížila!

Zítř, dne 14. října je
všeobecná stávka ve
všech zemích česko-
slovenských!

Všechno dělnictvo, všechny lid
městský i venkovský, muži i
ženy shromáždí se o 10. hodině
dopolední na náměstí svého
města.

**Socialistická rada
československá.**

Úkol:

Víte, kdy byla vyhlášena
samostatnost
Československa?

ČEŠI A SLOVÁCI A PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA

- **od července 1918** - **Národní výbor** v čele demokratického odboje
(předseda Karel Kramář, Alois Rašín, Antonín Švehla, Václav Klobučák, František Soukup)
- **28. října 1918** - po kapitulaci R-U v Praze **vyhlášena československá samostatnost**
- **30. října 1918** – v Turčianskom Sv. Martině přijata **Deklarace slovenského národa**
(po 1000letém područí Slováků v uherském státě)

Manifestace na Václavském náměstí 28. října 1918

Obrázek č. 9

Odkazy:

Použité zdroje: internet

Dostupné pod licencí GNU Free Documentation License na www:

Obrázek č. 1

VON BLAAS, Julius. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 6.4.2013]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kaiser_franz.jpg >

Obrázek č. 2

PUBLISHER, New York. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 6.4.2013]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masaryk_kulaty.png >

Obrázek č. 3

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 6.4.2013]. Dostupný na WWW:
< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mafie.jpg> >

Obrázek č. 4

DONAUTALBAHNER. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 6.4.2013]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Masaryk_Haus_Paris.jpg >

Obrázek č. 5

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 6.4.2013]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Legionarsky_odznak_cepice.gif >

Obrázek č. 6

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 6.4.2013]. Dostupný na WWW:
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:P%C5%99%C3%ADslu%C5%A1n%C3%ADci_7_roty_ve_Zborovsk%C3%BDch_z%C3%A1koepech.gif >

Obrázek č. 7

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 6.4.2013]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Czech_Troops.jpg >

Obrázek č. 8

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 6.4.2013]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:St%C3%A1vka_14.10.1918.jpg >

Obrázek č. 9

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 6.4.2013]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:28._%C5%99%C3%ADjen_1918.jpg >